

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „БАКАЛАВЪР“

НАИМЕНОВАНИЕ НА БАКАЛАВЪРСКАТА ПРОГРАМА	УПРАВЛЕНИЕ НА АГРОБИЗНЕСА
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ	3.7. Администрация и управление
ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ	Мениджър
ПРОФИЛ НА ОБУЧЕНИЕТО (СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ)	-
Квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование (КРЕПВО)	Първи цикъл
Националната квалификационна рамка (НКР)	Ниво 6Б
Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот (ЕКР)	Ниво 6
Област на висше образование според UNESCO–ISCED 2013 CLASSIFICATION	04. Business, Administration and Law 041. Business and Administration 0413. MANAGEMENT AND ADMINISTRATION
ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ОБУЧЕНИЕТО	4 години (8 семестъра)
ECTS КРЕДИТИ	Общо не по- малко от 240 ECTS кредита- не по-малко от 60 ECTS за учебна година, не по- малко от 30 ECTS кредита на семестър
ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ	Редовна и задочна
ПРОЦЕДУРИ И КРИТЕРИИ ЗА ПРИЕМ	<p>Изисквания за завършено образование: средно.</p> <p>Начини на кандидатстване:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Кандидат-студентите се явяват на конкурсен изпит - „Кандидатстудентски изпит по Агробизнес култура“. Тестът се базира на съдържанието на учебни помагала по „География на България“ и „География и икономика“.2. Кандидат-студенти, издържали успешно държавните зрелостни изпити, съгласно Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план, участват в класирането с оценка от държавен зрелостен изпит.3. Признават се и оценки от положени конкурсни изпити в други висши училища. <p>Балообразуване:</p> <p>Балът за класиране се образува по шестобалната система като средноаритметична от следните три оценки:</p> <ul style="list-style-type: none">- оценката по български език от дипломата за средно образование;- оценка по избор от дипломата за средно образование

	<p>(математика, география и икономика, история и цивилизация, биология и здравно образование, химия и опазване на околната среда, икономика, информатика или чужд език);</p> <p>- оценката от изпитния тест, държавен зрелостен изпит или положен конкурсен изпит в друго висше училище.</p>
ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРИЗНАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИИ	<p>Признаване на придобито висше образование в чуждестранни висши училища с цел достъп до по-нататъшно обучение в системата на висшето образование във Висше училище по агробизнес и развитие на регионите се извършва в изпълнение и допълнение на Закона за висше образование – чл. 21, т. 13, Наредбата за държавните изисквания за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища и Правилника на Висше училище по агробизнес и развитие на регионите (ВУАРР) за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища и признаване на ОНС „доктор” и научната степен „доктор на науките”, придобити в чуждестранни висши училища или научни организации.</p>
ЗАВЪРШВАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО <i>/изисквания за дипломиране /</i>	<p>Защита на дипломна работа или държавен изпит.</p> <p>До държавен изпит или защита на дипломна работа се допускат студенти, изпълнили всичките си задължения по учебен план.</p> <p>Изисквания за дипломиране:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Получаване на всички изискуеми кредити по бакалавърската програма. За завършване на обучението са необходими 240 кредита – 185 кредита за задължителни дисциплини, 28 кредита – избираеми, 12 – факултативни, 5 кредита – задължителна учебна практика, и 10 - за държавен изпит. Задължителната учебна практика се провежда в организации от всички области на стопанската дейност, както в страната, така и в чужбина; - За явяване на защита на дипломна работа студентът трябва да е с минимален успех от семестриалните изпити „Мн. добър 5“. <p>Завършилите студенти придобиват образователно-квалификационна степен "Бакалавър" и получават диплома за висше образование заедно с European Diploma Supplement според Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот - Ниво 6Б.</p>
ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО	<p>В тематичен план обучението обхваща теми, които имат връзка с аграрния бизнес в България и ще позволят на бъдещите специалисти да се запознаят с основни и ключови термини и понятия, за да изградят фундамент върху който да развият своя бизнес или да изпълняват своите задължения, като развият талант и креативност. Целите на обучението са да запознае студентите с характеристиката на земеделието в България; Прилагане на Общата селскостопанска политика (ОСП) в България; Приоритети на аграрната политика в рамките на цялостната икономическа политика; аграрните институции в България, нормативните документи, съпътстващи аграрния бизнес и контролните институции. Основният акцент в обучението се поставя върху активното участие на студентите в учебния процес, самостоятелната им работа, проучванията,</p>

	<p>анализите, писането на реферати и курсови работи. Стимулира се творческото и иновативно мислене, както и обосноваването на многовариантни решения на поставените задачи. За постигането на целите, в процеса на обучение участват представители на академичния състав на ВУАРР, лектори от сферата на агробизнеса, от организации и институции с дейности, фокусирани върху развитието на агробизнеса и др.</p>
<p>МЕТОДИ И СРЕДСТВА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ОБУЧЕНИЕТО</p>	<p>Извеждането на лекционните курсове по дисциплините се онагледява с подходящи материали и допълнителни примери, както и посещение на различни фирми, организации и институции. За успешното усвояване на преподавания материал тематичните единици са онагледени с подходящи съвременни средства. Разработени са мултимедийни презентации по отделните тематични единици, онагледени със схеми, диаграми и фотоси. На студентите се дава възможност за самостоятелна подготовка по предварително зададени теми, допълващи знанията им от лекционния курс. Извънаудиторната заетост на студентите включва индивидуална работа с преподавателя, работа с литературни източници по проблема, интернет и др.</p> <p><i>Лекциите</i> се провеждат по традиционния начин като студентите биват запознавани последователно с преподавания материал. В процеса на преподаване се осъществяват дискусии със студентите с цел да се постигне приемственост между отделните теми и студентите сами да достигнат до заключения, които се въвеждат в новия материал.</p> <p><i>Семинарните занятия</i> следват лекционния материал, като основната цел е да му се придаде практическа насоченост и да се създадат умения у студентите да прилагат усвоените по време на лекции знания в конкретни условно зададени ситуации. На студентите се поставят задания, които те самостоятелно или групово да подготвят и представят в следващи семинарни занятия.</p> <p>При <u>представяне на лекционния материал</u> се прилагат следните методи на обучение:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Диалог – дискусия</i> – студентите се обучават да мислят и участват активно в учебния процес, да придобиват нови знания и умения, да се вслушват в мнението на колегите си, да приемат и отхвърлят други мнения, да поставят и аргументирано да защитават своето. Обучаваните придобиват практически умения за работа в група. ▪ <i>Беседа и решаване на казуси</i> – студентите придобиват знания и умения по поставените въпроси, формират и отстояват мнение, изграждат способност за аргументация и защитаване на позиция. Формират в себе си способността за откриване на „път“ за решение на зададен проблем на база придобити знания. <p>При <u>семинарни и подобни занятия</u> се прилагат:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Мозъчна атака</i> – студентите се стимулират да проявяват творческа активност по зададен въпрос или поставена тема, да генерират идеи, анализират проблемна ситуация, оценяват възникналите идеи и да при постигането на желаният генерират контраидеи. Учат се свободно да изказват идеи или мнения без каквато и да било оценка

	<p>или предварително обсъждане. Процесът носи удовлетворение на обучаемите резултат, дава им необходимата смелост и кураж да изказват своето мнение свободно. Развива чувството за съпричастност към поставен проблем, утвърждава способностите за работа в екип.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ролева игра</i> - студентите участват в учебна „игра”, в която се раздават определени роли, при чието изпълнение те решават проблем от действителността, който се структурира чрез играта. Ролевата игра се приема като реална, защото тя е „извадка от реалността”. От нея се очаква да представи какво би се случило, ако зададените експериментални условия се окажат реални. Обучаемите повишават качеството на знанията и уменията си и развиват личността в себе си, активно придобиват познания чрез собствени усилия, стимулира се и се развива критичното и самокритичното мислене, създава се положително отношение към ученето и умствения труд, изграждат се допълнителни умения за високостепенност, самовисокостепенност и самооценка, формира се чувство за лична, колективна отговорност и развитие на емпатийно общуване. ▪ <i>Учение в и чрез опита</i> - Студентите се поставят в ситуация, в която решението на даден проблем изисква влагането на знания и умения, които вече са придобити (други форми на обучение, житейски опит и др.). По този начин обучаемите се стимулират да свързват, анализират, систематизират и извличат необходимата информация за решаването на поставеният проблем от своите собствени ресурси. Формират позицията за многопластността на проблемите. <p>Акцентът е върху придобиването на практически опит в обучаемите чрез ситуационни методи на обучение.</p>
<p>ПРОЦЕДУРИ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ</p>	<p>Оценяването на знанията и уменията на студентите се осъществява от титуляр на дисциплина. Дейностите по оценяването се основават на следните принципи: прозрачност, безпристрастност, обективност и точност.</p> <p><i>Семестриалната оценка</i> е комплексна и се формира от различни елементи, като семестриален изпит, активност по време на лекциите/семинарните занятия, разработен курсов проект и др.</p> <p><i>Основни критерии за формиране на оценката</i> са: пълнота на усвояване на учебния материал, усвоена терминология, свобода на изказа, умения за интерпретация върху учебния материал, умения за практическо прилагане на теоретичните познания, аналитични и синтезиращи умения и способности, умения за формиране на изводи и обобщения.</p> <p>Крайната оценка се формира от покриването на критериите за формиране на оценката, описани в учебната програма за всяка дисциплина.</p> <p>Крайната оценка е по шестобалната система в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за успешно приключване на обучението е Среден 3, а максималната е Отличен 6, съотнесени по ECTS скала: А – отличен; В – много добър; С – добър; D, E – среден; FX, F – слаб /не се присъждат</p>

кредити/
 Всяка учебна дисциплина от учебния план на специалността получава кредитен еквивалент съгласно учебния план.

Национална система за оценяване	
Отличен	5.50 – 6.00
Много добър	4.50 – 5.49
Добър	3.50 – 4.49
Среден	3.00 – 3.49
Слаб	2.00

Разпределение на оценките по Националната система	Оценки по ECTS	
5.75 – 6.00	A (10%)	95% - 100%
5.00 – 5.50	B (25%)	80% - 94%
4.25 – 4.75	C (30%)	61% - 79%
3.50 – 4.00	D (25%)	46% - 60%
3.00 – 3.25	E (10%)	40% - 45%
2.50 – 2.75	Fx	-
2.00 – 2.25	F	

ВРЪЗКА С ПОТРЕБНОСТИТЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

Завършилите притежават знания, умения и компетентности, чрез които могат да отговорят на пазара на труда в следните области на агробизнеса:

- производствената сфера като мениджъри, икономисти на еднолични и дружествени агрофирми, арендни стопанства, земеделски кооперации и др.;
- сферата на преработката на селскостопански продукти като и експерти по аграрен бизнес;
- сферата на търговията със селскостопански стоки като маркетолози и брокери на земеделски и хранителни стоки;
- обслужващата сфера като мениджъри на земеделски обслужващи предприятия;
- сферата на средното образование като преподаватели в професионални гимназии;
- правителствени, неправителствени, браншови и регионални организации и съюзи като експерти по управление на аграрния бизнес;
- специализирани структури за администриране и контрол на програми на ЕС и др.;
- областни и общински служби на МЗХ;
- сферата на научната и консултантската дейност;
- сферата на финансовото и банковото дело като експерти по аграрен бизнес и др.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

От студентите се очаква да изградят организаторски умения и лидерски способности; умения за общуване и делегиране на отговорности; умения за работа в екип; способност да създават благоприятна работна атмосфера.

Знания

✓ Базови знания за микроикономическите теории, модели и процеси, разбиране за методологията на икономическия анализ; да изгради икономическата култура и

	<p>икономическия начин на мислене, да спомогне за осъзнаването на смисъла на икономическите теории; да създаде възможности за анализиране на заобикалящата ги икономическа действителност;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Основни познания за онези математически методи, които са най-близко свързани с икономическата теория и практика; ✓ Запознаване с инструментариума, на който се основават съвременните информационни технологии – текстообработка, електронни таблици, компютърни мрежи и интернет технологии; ✓ Знания за макроикономическите теории, модели и процеси като компонент на съвременната икономическа теория; ✓ Теоретични и практико-приложни аспекти на основните понятия, процеси и институции в областта на финансите; ✓ Знания за теорията и методологията на счетоводството като информационна и контролна система; ✓ Знания за природата на фамилното земеделско стопанство и неговите специфични особености, за похвати за проектиране и изграждане на стопанството; ✓ Знания за отрасловата и териториалната структура на световното стопанство, факторите за неговото формиране и развитие, и показателите за характеризирането му; ✓ Съвременни теоретични постановки, комбинирани с практически казуси на елементите на маркетинга, възможностите за маркетингов анализ на аграрните пазари, сегментиране, избор на целеви пазари и позициониране на аграрните продукти на пазара; ✓ Знания за основни полски и зеленчукови култури, като акцентът е върху изучаване влиянието на най-важните екологични фактори върху растежа и развитието на растенията, както и към въпросите, свързани със стопанското значение, разпространение, продуктивни възможности, прибиране, съхранение и окачествяването на продукцията; ✓ Знания за основни принципи и технологии на биологично производство на полски, зеленчукови, овощни и др. култури при конкретни екологични условия, както и с технологията на биологично производство на различни животински продукти и с нормативната уредба, регламентираща това производство; ✓ Знания за отрасловите и обществено-икономическите особености на факторите на земеделското производство и на земеделския възпроизводствен процес, включително формирането на дохода в селското стопанство; ✓ Съвременни теоретични постановки, комбинирани с практически казуси на елементите на пазара, възможностите за анализ на аграрните пазари и най-ефективните начини за реализация на земеделска продукция; ✓ Практически приложими знания и умения, необходими на мениджърите от всички нива на управлението; ✓ Знания за технологичните процеси в сферата на екстензивното и интензивно гледане, хранене, размножаване и експлоатиране на селскостопанските
--	--

	<p>животни и птици;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Познаване на понятията и основните принципи, свързани с дейността на централните и търговски банки; ✓ Знания за същността, видовете и значението на биоразнообразието; Усвояване на основните биологични принципи при формирането му и начините за съхранението на генофонда; ✓ Знания за методологията и инструментариума за анализ на протичащите в стопанската дейност на предприятието процеси и оценка на резултатите от тях; ✓ Знания за същността на и особеностите на бизнес стратегиите в рамките на пазарната инфраструктура на съвременното общество, че студентите да усвоят успешно теоретично – обосноващите концепции и правилата за практическото им прилагане в бъдещата си работа като специалисти; ✓ Знания относно риск мениджмънта, който придобива нарастващо значение и трайно място в бизнеса; ✓ Знания и умения за ефективно управление на различни типове проекти; ✓ Знания за съвременните информационни системи и технологии, намиращи приложение в икономиката и управлението на агробизнеса.
<p>Умения</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Умения да изгради икономическата култура и икономическия начин на мислене, да спомогне за осъзнаването на смисъла на икономическите теории; да създаде възможности за анализиране на заобикалящата ги икономическа действителност; ✓ Умения за решаването на математически задачи в областта на аграрния сектор, фирменото управление, финансите и др.; ✓ Практически умения за работа с модерни компютри и работа с готови програмни системи, работа с графичен потребителски интерфейс на базата на MS WINDOWS. инансите и др. ✓ Умения за прилагане на изучения материал в конкретни ситуации и възможности студентите да анализират заобикалящата ги икономическа действителност; ✓ Умения за решаване на конкретни казуси в областта на техниката на данъчното облагане с различни видове данъци, попълване на данъчни декларации; ✓ Разбиране на методологията за отразяване на динамиката на имущественото и финансовото състояние на предприятието и създаването на необходимата за целите на ефективното управление и отчетно-икономическа информация; ✓ Умения за планиране на семейния бизнес, за осигуряване необходимите производствени ресурси, придобиване на необходими похвати за водене на счетоводството на фамилното стопанството; ✓ Прилагане на знанията при изпълнение на различни задачи по време на работа в туристическия бизнес, за анализ на статистическа информация за световното стопанство, изготвяне и представяне на презентации и др.; ✓ Умения за прилагане на маркетингови инструменти,

	<p>масово използвани на аграрните пазари;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Умения за прилагане на знания за агротехнически мероприятия и основни технологични моменти при отглеждане на основните култури, като основа за получаване на повече и по-висококачествена продукция, за създаване на високо рентабилни посеви и насаждения, и за екологосъобразно, научно обосновано и ефективно управление на производството; ✓ Умения за организиране на ферма за биологична продукция и запознаване с процеса на контрол и сертифициране на биологичното производство; ✓ Прилагане на основни познания за факторите, определящи добивите от селскостопанските култури, методите за най-рационалното им използване и регулиране и за проблемът с плевелите и методите за борба с тях, както и динамичните структурни промени в земеделието, ускорени главно под влияние на ЕС; ✓ Формира практически умения и способности за диагностициране и решаване на проблемите в организацията, свързани с управлението на човешките ресурси; ✓ Умения за определяне себестойността на продукцията и нейната конкурентоспособност; ✓ Умения за прилагане на принципи, техники, методи и методология на оперативното и стратегическото управление на финансите на фирмата; ✓ Прилагане на методите и техниките, които са най-подходящи при управлението на структурата на активите и пасивите във фирмата; прилагане на техниките за финансов анализ и финансово планиране в предприятието; ✓ Умения за анализ на изпълнението на бизнес програмата, осигуреността с ресурси и тяхното ефективно използване и анализ и оценка на финансовото състояние на бизнес структурите; ✓ Умения за работа с инструменти за планиране и управление на проекти.
<p>Компетентности</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Организира дейността на предприятието; ✓ Познава стопанското устройство в страната и чужбина, разбира съществуващите икономически отношения, процеси и явления, анализира факторите, които ги пораждат; ✓ Познава пазарните отношения, мястото и ролята на институциите, предприятията и лицата; ✓ Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда при изпълнение на служебните си задължения; ✓ Основни познания в областта на растениевъдните, животновъдните и промишлените технологии, туризма и търговията със стоки и услуги; ✓ Познава особеностите и организацията на земеделското стопанство; ✓ Познава и прилага технологията и механизмите на стопанските операции в земеделското стопанство; ✓ Познава особеностите в управлението на земеделското

	<p>стопанство;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Разчита, изготвя и попълва документи, свързани със земеделската дейност и изискванията на документооборота в земеделското стопанство; ✓ Участва в разработването на бизнес план на предприятието; ✓ Участва в разработването на планове за стратегическото и оперативното управление на предприятието; ✓ Участва в организирането и изпълнението на маркетинговата политика на предприятието – продуктова, ценова, дистрибуционна, комуникационна; ✓ Анализира проучването на търсенето и предлагането на пазара на произвежданите стоки и услуги; ✓ Осъществява финансовата и инвестиционната политика в предприятието, съставя неговия баланс, владее техниката на счетоводната отчетност и борсовите операции; ✓ Познава същността на калкулирането като способ за оценка, който се използва в предприятието; ✓ Познава принципите, методите, отчетните измерители и основните нормативни актове, които се използват от счетоводната отчетност; ✓ Познава структурата, функциите, дейността и имуществото на предприятието; ✓ Следи за спазването на изискванията, свързани с документооборота в предприятието; ✓ Познава структурата и организацията на предприятието, правомощията на длъжностните лица, фирмената култура; ✓ Познава трудовото законодателство, разбира договорните отношения между работодател и работник; ✓ Осъществяване на кадровата политика на фирмата и за създаване на благоприятен микроклимат за работа и развитие на персонала; ✓ Ръководи и контролира работещите в предприятието; ✓ Оценява качеството на извършената работа в предприятието в съответствие с нормативните изисквания; ✓ Осъществява ефективна комуникация, умее да формулира проблеми, задава въпроси, прави отчет за извършената работа; ✓ Общува с подчинените, делегира правомощия, работи в екип и създава оптимален социално-психологически климат; ✓ Води преговори и сключва договори със своите контрагенти; ✓ Осъществява устна и писмена комуникация с клиенти, партньори и доставчици на чужд език; ✓ Контролира процеса на попълване на документи; ✓ Рационално използва компютъризираните информационни и комуникационни системи за оптимизиране организацията на управление.
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА УЧЕБНИ ПРАКТИКИ И ПРОИЗВОДСТВЕНИ СТАЖОВЕ</p>	<p>По време на своето обучение студентите имат възможност да проведат учебна практика в рамките на програма Еразъм+ на база на притежаваната от ВУАРР разширена Еразъм Харта и сключени междуинституционални споразумения с европейски висши образователни институции и партньорски организации. Студентите могат да участват в проект „Студентски практики“</p>

	<p>по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.</p> <p>Студентите имат възможности за провеждане на практическо обучение на база на сключени договори за сътрудничество между ВУАРР и работодателски организации, малки и средни предприятия, международни, национални, браншови или регионални организации и съюзи в областта на агробизнеса.</p>
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Завършилите ще могат да се реализират в държавни или частни предприятия, институти и организации в областта на агробизнеса на изпълнителски и най-вече на ръководни длъжности, изискващи висше образование и професионална подготовка в областта на мениджмънта и маркетинга, включително управление на малки и средни предприятия и собствен бизнес-предприемачество, консултантски услуги и др. Например: ✓ Производствената сфера като мениджъри, икономисти на еднолични и дружествени агрофирми, арендни стопанства, земеделски кооперации и др.; ✓ Сферата на преработката на селскостопански продукти като и експерти по аграрен бизнес; ✓ Сферата на търговията със селскостопански стоки като маркетинголози и брокери на земеделски и хранителни стоки; ✓ Обслужващата сфера като мениджъри на земеделски обслужващи предприятия; ✓ Сферата на средното образование като преподаватели в средните селскостопански техникуми; ✓ Правителствени, неправителствени, браншови и регионални организации и съюзи като експерти по управление на аграрния бизнес; ✓ Специализирани структури за администриране и контрол на програми на ЕС и др.; ✓ Областни и общински служби на МЗХ; ✓ Сферата на научната и консултантската дейност; ✓ Сферата на финансовото и банковото дело като експерти по аграрен бизнес и др.